

INOVAȚII BANCARE ȘI CRIZE

Cristina PANFIL, Drd.

Institutul Național de Cercetări Economice, Finanțe, Chișinău, Moldova

Ivan LUCHIAN, Conf. univ. dr.

Institutul Internațional de Management "IMI-NOVA", Finanțe, Chișinău, Moldova

Rezumat. În literatura de specialitate și activitatea practică există multiple opinii și structurări teoretice, precum și predicții diferite cu privire la relația dezvoltare economică -criză economică și financiară – inovație. În contextul crizei declanșate de pandemie, problematica abordată este de interes deosebit, în general, dar și pentru sistemul financiar-bancar, în special. În prezenta lucrare încercăm să desprindem legăturile dintre aceste concepte și să identificăm soluții pentru o relație de interdependență eficientă.

Cuvinte-cheie: inovații bancare, criză, produse bancare.

JEL Clasification: G02, G00, G24

Se cunoaște că fundamentul evoluției, în genere, îl constituie Legea psihologică a necesităților crescânde, iar **motorul evoluției este procesul inovațional**. Există păreri împărțite cu privire la impactul inovațiilor asupra economiilor. Unii autori sunt de părere că, orice criză constituie un stimulent pentru inovație, aceasta contribuind la ieșirea rapidă din criză [1]. Alți autori consideră că inovațiile pot provoca crize, întrucât sunt activități nestandarde și mai puțin reglementate.

Economistul austriac Schumpeter J. A. în lucrarea *The Theory of Economic Development* (1934), argumentează că, pentru a obține supraprofit (de monopol), antreprenorul poate introduce pe piață produse noi, implementa noi metode de producție, noi structuri și metode de organizare, care ar conduce la reducerea costurilor[2]. Acest fenomen a fost denumit „distrugere creativă” [3]. În opinia specialistului american Peter Drucker, inovarea este instrumentul specific al unui manager întreprinzător, mijlocul prin care acesta exploatează schimbarea ca o ocazie pentru diferite afaceri sau diferite servicii [4]. Acest autor nuanțează **rolul** inovării (procesului inovațional) ca instrument managerial de exploatare a schimbării pentru a dezvolta afaceri și servicii corespunzător tendințelor evolutive ale pieței și mediului. Cu referire la sistemul financiar, în literatura de specialitate [ ] se aduc exemple, când inovațiile au jucat un rol pozitiv: (1.) o mare parte din inovațiile financiare din ultimele secole au contribuit la extinderea accesului la credit pentru gospodării și întreprinderi; (2.) multe inovații financiare au îmbunătățit distribuirea riscurilor subiacente - riscuri de piață, riscuri de credit, riscuri de lichiditate- ca băncile să își poată asuma riscuri mai multe, fără a deteriora stabilitatea financiară; (3.) inovațiile financiare primare au avut tendința de a crește profiturile obținute de bănci.

Însă, unii autori merg atât de departe, încât susțin că multe dintre inovațiile financiare recente au avut o valoare economică sau socială foarte mică pentru început, dar s-au popularizat datorită unui apetit de piață insașiabil sau, mai rău, pur și simplu din dorința băncilor să posede instrumente noi care să le permită să obțină profit în detrimentul persoanelor fizice și antreprenorilor mai puțin informați.

Indiferent de autori, cert este că schimbările în societate au la bază inovațiile. În practică, însă, există situații când inovarea provoacă crize. În istorie sunt exemple, când inovarea a avut impact negativ asupra sectorului bancar și a economiilor în general. Astfel, criza din 2008 provenită în SUA a demonstrat că noile produse financiare, care pretind că distribuie riscurile mai uniform sunt ușor percepute ca fiind sigure, deși aceste produse noi nu sunt testate în perioade de stres pe piață. Ele primesc totuși o notă de sănătate curată sub forma unui rating “triple A”. În timp ce produsele cu o distribuție normală a riscurilor pot fi modelate matematic și, astfel, luate în considerare în stabilirea prețurilor produselor financiare, incertitudinea pe care o aduc produsele noi nu permit o evaluare clară a riscurilor. Întrucât se presupune că produsele noi nu prezintă riscuri

și, în același timp, promit profituri ridicate, există o cerere ridicată și o emisiune excesivă a unor astfel de produse. Iar în final, aceste operațiuni cu inovații contribuie la pierderea definitivă a încrederii și la colaps.

În baza acestui exemplu se constată că, dacă inovațiile financiare sunt nereglementate, acestea sunt o cauză importantă a crizelor. În asemenea crize financiare, s-ar considera potrivit să se urmărească elaborarea unei reglementări mai stricte. Totuși, datorită naturii inovațiilor, reglementarea practic va fi întotdeauna în urma acesteia, adică se va reglementa ceea ce deja a eșuat, este mai complicat să se împiedice lucruri care pot apărea pe viitor. În același timp reglementarea excesivă inhibă progresul.

Concluzie. Per ansamblu, inovația financiară a fost o forță pozitivă pentru creșterea economică și crearea și dezvoltarea bogăției la nivel global. Cele mai importante beneficii ale inovațiilor bancare sunt: creșterea veniturilor, extinderea accesului la credite, răspândirea riscurilor subiacente, fără a pune în pericol stabilitatea. Inovația generează incertitudine și riscuri mai mari și, dacă nu se intervine la timp cu legi potrivite, poate provoca crize. Pentru a ne asigura că inovația este o „forță bună”, gestionarea adecvată a riscurilor și reglementarea sunt cele mai potrivite soluții.

Referințe bibliografice

1. DINGA, Emil. Studii de economie. Contribuții de analiză logică, epistemologică și metodologică. – București, Editura Economică, 2009. 563 p. p. 477. ISBN 978-973-709-488-9.
2. Pohoată, Ion. Capitalismul. Itinerare economice. Iași, Polirom, 2000, 200p.; p. 151. ISBN: 973-683-458-1
3. Citat după: Sandu Steliana. Inovare, competență tehnologică și creștere economică. București: Editura Expert, 2002, p.26. ISBN 973-8177-51-0
4. Drucker, Peter (1985), The Discipline of Innovation, in Harvard Business Review (HBR), May-June, 1985 și Reprint în HBR, august, 2002
5. European Association for Banking and Financial History, Financial regulation, innovation and crises in history— (Banking, money and international finance), 2014, 193 p. 5. ISBN-13: 9781848935044